

**IMPLEMENTACIJA
ISTANBULSKE
KONVENCIJE U BOSNI I
HERCEGOVINI**

 KVINNA
KVINNA

 Sweden
Sverige

“This material is completely or partly financed by the Swedish International Development Cooperation Agency (Sida) and Kvinna till Kvinna. Sida and Kvinna till Kvinna does not necessarily agree with the opinions expressed. The author alone is responsible for the content.”

“Ovaj materijal potpuno ili djelimično finansira švedska međunarodna Agencija za razvoj i saradnju (Sida) i Kvinna till Kvinna. Sida i Kvinna till Kvinna ne moraju se neminovno slagati sa mišljenjima iznesenim u publikaciji. Za sadržaj je odgovoran sam autor/ica.”

Univerzitet u Sarajevu
Fakultet političkih nauka

**Implementacija Istanbulske konvencije
u Bosni i Hercegovini**

Autor: Ilma Garankić

Mentor: prof. dr. Veldin Kadić

Uvod

Povijest čovječanstva nadilazi sva ljudska postignuća, a ista je ispunjena lekcijama koje se nikada ne nauče i greškama koje se iznova ponavljaju. Utopije su vjerovatno ostvarive jer da nisu, nijedna velika ideja ne bi zaživjela, nijedan ideal ne bi postao princip, mantra jednoga društva. Iz želje da se iskorijeni, ili makar utaži ono što već vijekovima traje (nasilje nad ženama), kao jedna od konsekvenci nastala je i Istanbulska konvencija. Od pokreta sufražetkinja¹ do UN Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (dalje CEDAW²) proteklo je skoro jedno stoljeće, te upravo zbog toga se i javlja potreba da se pronađe adekvatnije rješenje, koje će pored CEDAW konvencije³ sadržavati i egzekutivne mehanizme zarad cilja koji Konvencija postavlja kao prioritet; sprječavanje nasilja, te poboljšanje položaja žena u društvu. Sam Volter je rekao da su riječi zapravo sjeme koje tek treba da nikne jer riječi koje nastaju danas, za nekoliko godina postaju ideja koja u konačnici postaje djelo, a Konvencija ide tome u prilog. Ovaj rad je plod uvjerenja, plod potrebe da se ukaže na ono čega je bosanskohercegovačko društvo dio, ali još uvijek nedovoljno poznato što je porazno. Potreban je sistemski pristup rješavanju ovog problema koji će uvažiti postojeće nedostatke na međunarodnom i nacionalnom nivou i ponuditi nova rješenja i modalitete. Jedan od posljednjih međunarodnih napora u tom pogledu kulminirao je usvajanjem Konvencije Vijeća Evrope o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilje u porodici (dalje: Istanbulska konvencija) nastale kao plod nužnosti odnosno potrebe da se zaštiti žena. Historija nasilja nad ženom je i suviše duga da bi bila zamenarena, a u konačnici svako nasilje zaslužuje odgovor, u suprotnom se ponavlja. Istanbulska Konvencija je nastala 2011. godine pod pokroviteljstvom Vijeća Evrope dok je ratificirana od strane Bosne i Hercegovine već krajem 2013. godine. Snažnu poruku, ali svakako i utjecaj koji je imalo Vijeće Evrope dao je podstrek Evropskoj Uniji da prihvati Konvenciju. Ističući da je Istanbulska konvencija revidirana verzija CEDAW konvencije, Vijeće Evrope insistira na implementiranju Konvencije zarad njenih primarnih ciljeva. Države potpisnice obavezne su su prilagoditi i nadgraditi nacionalno regulatorno pravni okvir koji će odgovoriti izazovima

¹ Suфраžetkinja (engleski suffragette) je naziv koji se krajem 19. i početkom 20. stoljeća u anglosaksonskim zemljama, a pogotovo u Velikoj Britaniji rabio za pripadnice pokreta za jednako pravo glasa muškaraca i žena, odnosno uvođenje ženskog prava glasa.

² UN Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW konvencija) usvojena 1979. godine. Ona zabranjuje sve oblike diskriminacije žena i djevojčica a za cilj postavlja postizanje pune rodne jednakosti muškaraca i žena. Ona je istovremeno instrument za uklanjanje diskriminacije žena, za zaštitu ljudskih prava žena, za osnaživanje žena, za uklanjanje stereotipa o rodnim ulogama i za uklanjanje nasilja nad ženama koje tretira kao oblik diskriminacije žena i kršenje ljudskih prava žena.

³ O ovoj konvenciji vidjeti šire u: Dubravka, Šimonović, Međunarodnopravi okvir za uklanjanje rodno uvjetovanog nasilja nad ženama : CEDAW konvencija i Istanbulska konvencija, 2009. godina.

implementacije. Međutim, izazovi na implementaciji kretali su se u dijapazonu od onih političkih do finansijskih pa je implementacija često puta u mnogim državama dovedena u ćorsokak. Ni BiH nije bila imuna u tom pogledu. Nefunkcionalna kao država, sa složenim državnim uređenjem i načinom donošenem odluka implementacija Istanbulske konvencije u BiH nije primarna. Detekcija prepreka i izazova koji stoje na tom putu kao i onoga što je do sada urađeno ključni je predmet istraživanja. Šta je zapravo bila namjena BiH time što je ratificirala Istanbulsku konvenciju, te kako teče implementacija Istanbulske konvencije čiji je potpisnik i naša zemlja, više o tome u nastavku ovog rada.

Istanbulska konvencija – šta je to?

Istanbulska konvencija, odnosno Konvencija Vijeća Evrope o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici jeste prvi pravni obavezujući i sveobuhvatni međunarodni mehanizam za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Konvencija (za razliku od prethodnih konvencija i deklaracija) pruža nov i detaljan međunarodno pravni okvir za djelotvornije iskorijenjivanje porodičnog nasilja i nasilja nad ženama. Utvrđivanjem da je nasilje nad ženama kršenje ljudskih prava, onemogućuje se svaka karakterizacija da se radi o privatnoj ili porodičnoj stvari. Konvencija ima pristup koji je usredotočen na žrtve, osmišljen kako bi učinio žene sigurnijima - i to sprečavanjem nasilja, zaštitom žrtava i ustanovljavanjem odgovornosti počinitelja. Ono što je također važno, konvencija ističe kako efikasna prevencija nasilja nad ženama zahtijeva od država poboljšanje rodne ravnopravnosti, rješavajući duboko ukorijenjene nejednakosti i stereotipe u vezi s ulogama žena i muškaraca u društvu.

Ciljevi ove Konvencije su:

- a. zaštita žena od svih vidova nasilja i sprečavanje, procesuiranje i eliminiranje nasilja nad ženama i nasilja u porodici;
- b. doprinos suzbijanju svih oblika diskriminacije nad ženama i promoviranje suštinske jednakosti između žena i muškaraca, uključujući i osnaživanje žena;
- c. izrada sveobuhvatnog okvira, politika i mjera zaštite i pomoći svim žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u porodici;
- d. unapređenje međunarodne saradnje u pogledu eliminiranja nasilja nad ženama i nasilja u porodici;
- e. pružanje podrške i pomoći organizacijama i organima unutrašnjih poslova u djelotvornoj saradnji da bi se usvojio obuhvatni pristup eliminiranju nasilja nad ženama i nasilja u porodici.⁴

⁴ Konvencija Vijeća Evrope o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, 2011.

Rad na Konvenciji započeo je 2008. godine, a prihvaćena je u Istanbulu 2011. Konvencija je stupila na snagu 1. augusta 2014., nakon što ju je ratificiralo deset država članica Vijeća Europe. Do danas je Konvenciju ratificiralo 28 država članica Vijeća Europe. Konvencija se odnosi na čitav niz nasilnih i traumatizirajućih djela, čije su žrtve u velikoj većini žene. Ta djela obuhvataju: psihičko nasilje, uhođenje tjelesno nasilje, seksualno nasilje uključujući silovanje, prisilni brak, sakaćenje ženskih spolnih organa, prisilni pobačaj, prisilnu sterilizaciju i seksualno uznemiravanje.⁵

Konvencija prvi put donosi međunarodnu definiciju nasilja u obitelji. Prema Konvenciji, nasilje u porodici „označava sva djela tjelesnog, seksualnog, psihičkog ili ekonomskog nasilja koja se događaju u obitelji, kućanstvu, između bivših ili sadašnjih bračnih drugova ili partnera, nezavisno o tome dijeli li počinitelj ili je dijelio prebivalište sa žrtvom.“⁶

Uz samo ratificiranje Konvencije, članice Vijeća Evrope željele su biti sigurne da će sprovedba biti ostvariva, stoga je osnovano tijelo za praćenje implementacije u svim državama potpisnicama. GREVIO (Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence) kao tijelo odgovorno za nadzor same implementacije, dužno je godišnje podnositi izvještaj Vijeću Evrope te time i davati određene preporuke svakoj državi pojedinačno, ukoliko za tim postoji potreba.

Politički kontekst Bosne i Hercegovine i njegove refleksije na implementaciju Istanbulske konvencije

Ono što je dovelo do ratificiranja Istanbulske konvencije svakako jeste potreba da se zaštite žene. Međutim, Bosna i Hercegovina kao država nije aktivan zagovornik borbe protiv nasilja, a još manje aktivan zagovornik ženskih prava. Bosna i Hercegovina se našla u političkom ambisu koji je nastao u Dejtonu, te kao takav i dalje traje. Dejtonskim sporazum koji je tada značio mir, a danas samo odsustvo oružanog sukoba, je odredio svaku *de iure* sekvencu Bosne i Hercegovine.

Od samog potpisivanja Istanbulske konvencije, koju je Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ratificirala još u novembru 2013. godine, sama sprovedba je bila upitna, te zato ista i jeste počela tri godine kasnije. Ustavom je određena nadležnost Bosne i Hercegovine

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

nauštrb dvaju entiteta, a sama implementacija Konvencije iako je s početka koordinirana s državnog nivoa usvajanjem Odluke od strane Vijeća ministara BiH o usvajanju Okvirne strategije za sprovedbu Istanbulske konvencije (2015-2018), svejedno je ostala na nivou entiteta što dodatno otežava samu implementaciju, ali i dolazi u koliziju s univerzalnom tezom da nasilje ne poznaje administrativno-teritorijalne granice i da je ovakvim procesom nužna vertikalna sprovedba, ergo s državnog nivoa. Složen politički kontekst s vrlo slabom centralnom Vladom (Vijeće ministara) je i ranije bio prepreka u implementaciji međunarodnih ugovora, čime Bosna i Hercegovina se smatra specifičnom državom u tom pogledu budući da je i sam Ustav po pitanju ljudskih prava i sloboda kontradiktoran. Presude Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu u predmetima Sejdić i Finci protiv BiH, Zornić protiv BiH, Pilav protiv BiH su jasno navele da diskriminatorne odredbe postoje, a kako iste još uvijek nisu otklonjene, teško bi bilo očekivati neke pozitivne pomake po pitanju implementacije same Konvencije. Entiteti koji ponekad postaju države u državi (zbog samovoljnog reguliranja javnih politika), te različiti pristupi pri implementiranju same Konvencije za konsekvencu sadrže neadekvatne mehanizme što uveliko utječe na samu implementaciju. Ovo poglavlje jeste bio pokušaj analize da bismo stekli uvid u politički kontekst BiH koji se naprosto mora uzeti u obzir da bi se bolje razumjeli ostali izazovi i prepreke koje stoje na tom putu.

Regulatorno-pravni okvir

Ustavi BiH, Republike Srpske (RS) i Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH) garantiraju zabranu diskriminacije na osnovu spola, između ostalih osnova, kao preduvjet za prevenciju nasilja nad ženama i nasilja u porodici na nivou jednog od ključnih uzroka i posljedica ovih vrsta nasilja. Statut Brčko Distrikta BiH (BD BiH) sadrži opštu zabranu diskriminacije po svim osnovama, uključujući po osnovu spola. Ustav BiH integriše ključne međunarodne standarde ravnopravnosti spolova, uključujući prvenstveno Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije u odnosu na žene (1979), koja je po svojoj pravnoj prirodi direktno primjenjiva u BiH.⁷ Pored ovoga, potpisani su i ratificirani i drugi međunarodni pravni akti i

⁷ Vidjeti šire u drugim međunarodnim ugovorima koji su direktno primjenjivi u BiH jer čine sastavi dio Ustava BiH kao što su: Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida (1948), Ženevske konvencije I-IV o zaštiti žrtava rata (1949) i Dopunski protokoli I-II (1977), Konvencija koja se odnosi na status izbjeglica (1951) i Protokol (1966), Konvencija o državljanstvu udatih žena (1957), Konvencija o smanjenju broja lica bez državljanstva (1961), Međunarodna konvencija o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije (1965), Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966) i Opcioni protokoli (1966 i 1989), Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966), Konvencija protiv mučenja i drugih surovih,

dokumenti čijom integracijom u domaći pravni okvir se stvara zakonska osnova kao vid opće prevencije nasilja nad ženama i nasilja u porodici, pri čemu su naročito relevantne Pekinška deklaracija sa Platformom za akciju, 1995 i Rezolucija UNSC 1325 Žene, mir i sigurnost, 2000.

Ustavima BiH, RS, FBiH i Statutom Brčko Distrikta regulisane su nadležnosti institucija na nivou različitih jurisdikcija za kreiranje i provođenje zakonskog okvira i politika. U kontekstu provođenja Konvencije, bitno je naglasiti da je Ustavom BiH regulisana nadležnost institucija na nivou BiH za vanjsku politiku, politiku i regulisanje pitanja imigracije, izbjeglica i azila, provođenje međunarodnih i međuentitetskih krivičnopravnih propisa, uključujući i odnose sa Interpolom, uspostavljanje i funkcionisanje zajedničkih i međunarodnih komunikacijskih sredstava, između ostalih nadležnosti. Entitetske institucije i institucije BD BiH su nadležne za ostvarivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda, politike sigurnosti i suzbijanja kriminala, zdravstvenu i socijalnu politiku, politike rada i zapošljavanja, obrazovanje, ekonomske i finansijske politike, politike državljanstva, između ostalih nadležnosti. U FBiH, podijeljene su nadležnosti između FBiH i deset (10) kantona u oblastima jamčenja i provođenja ljudskih prava, zdravstva, socijalne politike, provođenje zakona i drugih propisa o državljanstvu, imigracije i azila, između ostalih. Imajući u vidu ustavnu organizaciju BiH, u svim poglavljima Konvencije sadrži zakonska rješenja, politike i prakse po pojedinačnim jurisdikcijama u BiH. Iako se u većini oblasti relevantnih za provođenje Konvencije radi o uporedivim zakonskim rješenjima, između njih postoje određene razlike, kako zbog dinamike razvoja zakonodavstva, tako i zbog razlika u praksi provođenja politika u oblastima sprečavanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Zakon o ravnopravnosti spolova BiH zabranjuje diskriminaciju na osnovu spola i spolne orijentacije u svim sferama života, te daje definiciju diskriminacije na osnovu spola kao "svako stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe ili grupe osoba, zasnovano na spolu, zbog kojeg se osobama ili grupi osoba otežava ili negira priznavanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava ili sloboda."⁸ U ovom kontekstu, i različite vrste nasilja po osnovu spola se smatraju oblicima diskriminacije, odnosno kršenjem ljudskih prava. Zakon o zabrani diskriminacije u BiH također nadograđuje okvir za ostvarivanje jednakih prava i mogućnosti svim osobama u BiH i uređuje sistem

nehumanih ili ponižavajućih tretmana ili kažnjavanja (1984), Evropska konvencija o sprečavanju mučenja, nehumanog ili ponižavajućeg tretmana ili kažnjavanja (1987), Konvencija o pravima djeteta (1989), Međunarodna konvencija o zaštiti prava svih radnika-migranata i članova njihovih porodica (1990), Evropska povelja za regionalne jezike i jezike manjina (1992) te Okvirna Konvencija za zaštitu nacionalnih manjina (1994).

⁸ Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.

zaštite od diskriminacije, između ostalog, na osnovu spola. U postupku izmjena i dopuna Zakona izvršeno je njegovo usklađivanje s direktivama Evropske unije (EU). Zakonom o zabrani diskriminacije štite se građani BiH od diskriminacije u svim oblastima života kao što su rad i zapošljavanje, socijalna i zdravstvena zaštita, pravosuđe i uprava, stanovanje, javno informiranje, obrazovanje, sport, kultura, nauka i gospodarstvo. Isto tako, Zakon zabranjuje seksualno i svaki drugi oblik uznemiravanja, mobing, segregaciju i poticanje na diskriminaciju.⁹ Zakoni o zaštiti od nasilja u porodici su doneseni u FBiH i RS kao posebno zakonodavstvo koje se bavi isključivo i na sveobuhvatan način zaštitom žrtava od nasilja u porodici. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici R6 je donesen 2012. godine, a posljednje izmjene je pretrpio 2019. godine. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Federacije BiH je donesen 2013. godine. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Brčko-Distrikta Bosne i Hercegovine usvojen je 2018. godine. Kroz predočenu zakonsku regulativu izvjesno je da jurisdikcija djeluje utopijski, ali ipak sama sprovedba zakona nekada ide dalje od *pro lege* riječi, te stoga i jeste potrebna potpunija zakonska regulativa.

Implementacija Istanbulske konvencije

Bosna i Hercegovina je Istanbulsku konvenciju ratifikovala među prvim zemljama u Evropi. Pet godina poslije o primjeni ove konvencije malo se zna pa se s pravom postavlja pitanje koliko su ispunjeni njeni ciljevi tj. da li je osigurala zaštitu žrtava i kakve je promjene donijela kada je riječ o sprečavanju nasilja nad ženama.

Konvencija se primjenjuje na čitavoj teritoriji BiH kroz zakonodavstvo i politike koje se donose u skladu sa ustavnim nadležnostima nivoa vlasti, kako je objašnjeno u prethodnom dijelu Izvještaja.¹⁰ Prilikom potpisivanja i ratifikacije Konvencije BiH nije izrazila niti jednu rezervu u odnosu na odredbe Konvencije. U skladu sa obavezama iz Istanbulske konvencije, Vijeće ministara BiH (VM BiH) je u augustu 2019. godine donijelo Odluku o osnivanju Odbora za praćenje provedbe i izvještavanje po Istanbulskoj konvenciji i femicidu u BiH. Odbor, pored ostalog, analizira provođenje politika i mjera za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, procjenjuje stanje implementacije Istanbulske konvencije i daje preporuke za efikasnije provođenje iste, analizira podatke o slučajevima

⁹ Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, Izvještaj Bosne i Hercegovine o zakonodavnim i drugim mjerama za provedbu odredbi Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija), januar 2020. godine.

¹⁰ Ibid.

ubistava žena iz rodnog aspekta (femicid) i daje preporuke za dalje postupanje u cilju sprečavanja femicida. Važna uloga u implementiranju Istanbulske konvencije u Bosni i Hercegovini pripala je i Agenciji za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, koja je određene sekvence same Konvencije preuzela na sebe, kao i izvještaj o sprovedbi Konvencije.¹¹

U svrhu sprovedbe implementiranja Istanbulske konvencije djeluju i Gender centri (nažalost ne na nivou države već na nivou entiteta, i distrikta) koji su i stariji od same Konvencije budući da postoje još od donošenja Zakona o ravnopravnosti spolova, koji je objavljen 2010. godine, a donešen davne 2003. godine. Stoga, budući da Gender centri svakako nadziru rodnu politiku Bosne i Hercegovine, kao i učešće Bosne i Hercegovine u multilateralnim ugovorima, dio nadležnosti za sprovedbu Konvencije pripao je i njima, ali na nivou entiteta.

Gender Centar Federacije Bosne i Hercegovine i Gender centar Republike Srpske prate primjenu Zakona o ravnopravnosti spolova na nivou entiteta i u tu svrhu naročito obavljaju sljedeće poslove:

¹¹ Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine u okviru svojih nadležnosti obavlja sljedeće poslove:

- prati i analizira stanje ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini na osnovu izvještaja koje sačinjava Agencija i izvještaja entitetskih gender centara i o tome godišnje izvještava Vijeće ministara Bosne i Hercegovine. Na osnovu rezultata analiza i praćenja sačinjava posebne izvještaje, mišljenja, sugestije i preporuke radi upućivanja nadležnim tijelima na državnom nivou; utvrđuje metodologiju izrade izvještaja o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini;
- Inicira i koordinira izradu Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine (GAP BiH), u saradnji sa entitetskim gender centrima, a koji usvaja Vijeće ministara Bosne i Hercegovine; prati primjenu i vrši koordinaciju aktivnosti sa svim relevantnim subjektima u procesu implementacije GAP BiH iz člana 24. stav (2) ovog Zakona;
- sarađuje sa institucionalnim mehanizmima za ravnopravnost spolova u institucijama na državnom nivou; u postupku pripreme nacрта i prijedloga zakona, podzakonskih i drugih normativnih akata, strategija, planova i programa, a prije dostavljanja Vijeću ministara BiH, daje mišljenje o usaglašenosti navedenih akata sa ovim Zakonom i međunarodnim standardima o ravnopravnosti spolova;
- daje inicijativu i učestvuje u pripremi zakona, podzakonskih i drugih akata, strategija, planova i programa, koji se donose na nivou BiH, u cilju utvrđivanja mjera za postizanje ravnopravnosti spolova u svim oblastima društvenog života; daje inicijativu za pokretanje postupka za izmjene i dopune propisa u slučaju neusaglašenosti sa odredbama ovog Zakona, domaćim i međunarodnim standardima o ravnopravnosti spolova;
- prima i obrađuje molbe, žalbe i predstavke osoba i grupa osoba u kojima se ukazuje na povrede nekog prava iz ovog Zakona;
- ARS BiH MLJPI donosi Jedinствена pravila za primanje i obrađivanje molbi, žalbi i predstavki osoba i grupa osoba i iz tačke i. ovog člana;
- predstavlja i koordinira aktivnosti, u okviru svoje nadležnosti, na međunarodnom i regionalnom nivou;
- nadzire provođenje ovog Zakona i u saradnji sa GC FBiH i GC RS i priprema izvještaje o ispunjavanju međunarodnih obveza u oblasti ravnopravnosti spolova;
- sarađuje u okviru svoje nadležnosti sa nevladinim organizacijama koje se bave zaštitom ljudskih prava i sloboda;

- prate usaglašenost zakona i drugih akata, politika, strategija, planova i programa koji se donose na nivou entiteta, sa domaćim i međunarodnim standardima za ravnopravnost spolova;
- daju mišljenje o usaglašenosti zakona i drugih akata, politika, strategija, planova i programa koje se donose na nivou entiteta sa odredbama ovog zakona i drugim domaćim i međunarodnim standardima za ravnopravnost spolova i pokreću inicijative za usaglašavanje;
- prate i analiziraju stanje ravnopravnosti spolova u entitetima;
- pripremaju i sačinjavaju redovne i posebne izvještaje o stanju ravnopravnosti spolova u određenim oblastima, pripremaju i sačinjavaju informacije, mišljenja i preporuke koje dostavljaju vladama entiteta i drugim nadležnim organima i tijelima;
- primaju i obrađuju molbe, žalbe i predstavke osoba i grupa osoba u kojima se ukazuje na povredu nekog prava iz ovog Zakona u skladu sa Jedinstvenim pravilima iz člana 26. stav (1) tačka i);
- saraduju sa institucionalnim mehanizmima iz člana 24. stav (2) ovog Zakona;
- predstavljaju i koordiniraju aktivnosti, u okviru svoje nadležnosti, na regionalnom nivou;
 - saraduju sa nevladinim organizacijama koje se bave zaštitom ljudskih prava i sloboda;
 - pružaju stručnu i savjetodavnu podršku i pomoć svim institucijama sistema i drugim partnerima.¹²

Sa aspekta provedbe Konvencije, 2015. godine izrađena je i usvojena Okvirna strategija za provedbu Konvencije o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici u Bosni i Hercegovini za period 2015.–2018. Ovom strategijom su, na osnovu početne analize stanja prevencije i suzbijanja nasilja, definisana četiri ključna strateška cilja:

1. Osigurati sveobuhvatnu, djelotvornu i inkluzivnu prevenciju nasilja nad ženama i nasilja u porodici
2. Uspostaviti multidisciplinarni i koordinirani sistem zaštite žrtava nasilja nad ženama i nasilja u porodici u skladu sa Konvencijom Vijeća Evrope o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici

¹² Vidjeti šire na: <https://arsbih.gov.ba/>.

3. Unaprijediti pretpostavke za kažnjavanje počinitelaca nasilja nad ženama i nasilja u porodici i osigurati pristup pravdi žrtvama

4. Unaprijediti okvir za kreiranje i praćenje provedbe integriranih i rodnoosjetljivih politika za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Iz Gender centra FBiH ističu da Istanbulska konvencija nije u potpunosti inkorporirana u bh. zakonski okvir te da postoji prostor za neke stvari koje je potrebno prilagoditi i promijeniti. Dodaju kako su, u skladu s obavezom iz Istanbulske konvencije, u BiH učinjeni značajni koraci u uspostavljanju multisektorskih timova za zaštitu i prevenciju rodno zasnovanog nasilja na nižim nivoima vlasti. Devet od deset kantona u Federaciji BiH donijelo je kantonalne protokole o postupanju u slučaju nasilja u porodici u kojima je uspostavljena međusobna saradnja i propisane procedure o postupanju svih institucija u pružanju pomoći žrtvama nasilja.¹³

"Obuke i rad na osposobljavanju mehanizama su kontinuirani, a protokolima je pristupilo više od 80 posto općina u BiH. U BiH imamo i digitalizovan sistem vođenja evidencije nasilja u porodici koji je centralizovan i omogućava mnogo efikasnije praćenje i izvještavanje", naveli su.¹⁴ Navode i da su „postojeći kapaciteti sigurnih kuća u BiH sedam puta manji od standarda propisanog Istanbulskom konvencijom, a pravni status i finansiranje sigurnih kuća još uvijek predstavlja gorući problem u Federaciji BiH.“¹⁵

"U oblasti zaštite još uvijek preostaje zadatak usklađivanja sa standardima iz Istanbulske konvencije, u oblasti informisanja žena o dostupnim oblicima podrške i pomoći, kao i uvođenje sistema specijalizovane zaštite predviđenih konvencijom, kao npr. uspostavljanje kriznih centara za žrtve seksualnog nasilja"¹⁶ podaci su Agencije za ravnopravnost spolova FBiH.

Kroz prethodno izvršenu analizu vidljivo je da postoji napredak u implemenaciji Istanbulske konvencije u BiH, no ipak ključne stvari i dalje ostaju neriješene. Čini se da politička klima u zadnjih nekoliko godina ne pogoduje implementaciji ove Konvencije što se može i zaključiti od strane tijela zaduženih za njeno praćenje. Implementacija ove konvencije će u budućnosti

¹³ Vidjeti šire na: Klix.ba. Cijeli Link dostupan na: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/bih-je-medju-prvima-ratifikovala-istanbulsku-konvenciju-ali-njene-ciljeve-jos-nije-ispunila/180323054>

¹⁴ Gender centar FBiH, Izvještaj za 2017.godinu

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid.

biti sigurno povezana sa širim promjena u našem društvu posebno na planu osnaživanja ljudskih prava generalno i borbe protiv diskriminacije. No, aktuelni politički trenutak nažalost ne budi mnogo optimizma.

Zaključak

Na pitanje da li je bitnija ideja ili ono što iz nje proizlazi, bilo bi nužno vratiti se u povijest jer vrijednost same ideje se ne smije mjeriti njenom sprovedbom u praksi. Ne dovodim u pitanje implementaciju jer ista se neumitno zbiva već godinama unatrag, ono što jeste *nodum ius* je sam način sprovedbe. Neki politički akteri će reći da je Istanbulska konvencija besmislena, te Evropi nepotrebna, no uslijed statističkih podataka koji govore pozivno tome, bilo bi i besmisleno govoriti nauštrb Konvencije, a neki ipak govore. Po samoj analizi, koja bi trebala biti i opsežnija, no nažalost nije zbog nedostupnosti podataka po pitanju same implementacije, se uviđa da se Istanbulska konvencija ipak sprovodi, te da je napravljen veliki pomak, ali jeste sporna sama kohezivnost implementiranja Konvencije unutar države. Bosna i Hercegovina jeste država enormnih potencijala, vrijednih ljudi i šarolikog kaleidoskopa, no svejedno ono što destruirala Bosnu i Hercegovinu, samim tim destruirala i samu sprovedbu Konvencije. Dejtonski mir nije naš apsolut (naš početak i kraj), ali ko može reći da neće postati? Uprkos svim njegovim sekvencama koje su *de lege* napisane u ime dobre namjere, Bosnu i Hercegovinu ne mogu razumjeti oni koji istu ne žive, a svakako da nasilje nije dio ove države. *Modus vivendi*, kao kamen spoticanja ili pak samo pokušaj svake negacije zajedničkog života koji ne da je moguć već vijekovima ostvariv, jeste čimbenik svakog *a posteriori* djelovanja u Bosni i Hercegovini. Sprovedba Istanbulske konvencije jeste neumitna, a pomak u vidu jačanja svijesti o nasilju kao činu varvarstva uveliko doprinosi tome¹⁷, a Bosna i Hercegovina, istini za volju slijedi Okvirnu strategiju (o implementiranju Istanbulske konvencije) čime se sprovođenje Konvencije ubrzava i poboljšava. Na početno pitanje o važnosti ideje ili pak njene sprovedbe, rekla bih da kohezivnost ta dva elementa su neodvojiva, stoga ideje živi ovisno o sprovedbi iste, a to možemo primijetiti i kroz implementaciju Istanbulske konvencije u Bosni i Hercegovini koja će, nadajmo se postati efikasnija i u konačnici još eminentnija.

¹⁷ Vidjeti šire u Institut društvenih znanosti, Intervju Ivana Markešića, Istanbulska konvencija je civilizacijski iskorak...Intervju dostupan na: <https://www.pilar.hr/2018/04/dr-sc-ivan-markesic-istanbulska-konvencija-je-civilizacijski-iskorak/>

Literatura

1. Dubravka, Šimonović, Međunarodnopravi okvir za uklanjanje rodno uvjetovanog nasilja nad ženama : CEDAW konvencija i Istanbulska konvencija, 2009. godina
2. Europski parlament - <https://www.europarl.europa.eu/news/en>
3. Vijeće Evrope- <https://www.coe.int/hr/web/portal/home>
4. Gender centar FBiH- <https://www.gcfbih.gov.ba/>
5. Klix.ba.: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/bih-je-medju-prvima-ratifikovala-istanbulsku-konvenciju-ali-njene-ciljeve-jos-nije-ispunila/180323054>
6. Izvještaj Bosne i Hercegovine o zakonodavnim i drugim mjerama za provedbu odredbi Konvencije Vijeća Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija), Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, januar 2020. godine
7. Institut društvenih znanosti, Intervju Ivana Markešića, Istanbulska konvencija je civilizacijski iskorak... - <https://www.pilar.hr/2018/04/dr-sc-ivan-markesic-istanbulska-konvencija-je-civilizacijski-iskorak/>
8. Istanbulska Konvencija - <https://arsbih.gov.ba/wp-content/uploads/2020/06/200206-GREVIO>
9. Centar za ženska prava - <https://womensrightscenter.org/istanbulska-konvencija-pregled-aktivistkinja-iz-regiona/>

